

HE 141/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaisen tukijärjestelmän soveltamista jatkettavaksi siten, että luopumistukea voitaisiin myöntää maatalousyrittäjälle, joka luopuu laissa säädetyin tavoin maatalouden harjoittamisesta vuosina 2015—2018.

Lakiin tehtäisiin tuensaajan ikää, sekä luovutettavan maatilán elinkelpoisuuden arvioinnissa sovellettavaa, tilalla harjoitettavasta

maataloudesta saatavaa vähimmäistuloa koskevia muutoksia.

Ehdotettu laki liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioehdotukseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lain voimaantuloajankohdasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Luopumistuen myöntämisen edellytykset.....	3
Luopumistuen hakumenettely, määrä ja tuen valvonta.....	5
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	6
2.3 Nykytilan arviointi.....	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
3.1 Tavoitteet.....	7
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	7
Vaikutukset valtion talouteen.....	7
Vaikutukset yritystoimintaan.....	8
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
4.3 Ympäristövaikutukset.....	8
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	8
5 ASIAN VALMISTELU.....	8
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	8
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	8
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	10
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	13
3 VOIMAANTULO.....	13
LAKIEHDOTUS.....	14
Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta.....	14
LIITE.....	18
RINNAKKAISTEKSTI.....	18
Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta.....	18

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Maatalouden rakenteen parantamiseksi tarkoitettuja luopumis- tai varhaiseläkejärjestelmiä on toteutettu 1970-luvun puolivälistä alkaen. Maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmät ovat olleet määräaikaista ja niitä uusittaessa on aina otettu huomioon kulloisetkin maatalouden harjoittamiseen liittyvät olosuhteet sekä sosiaaliset näkökohdat kuten ikääntyvän viljelijäväestön toimeentulon turvaaminen. Suomen liittyttyä Euroopan unioniin (EU) tukijärjestelmät on lisäksi sopeutettu EU:n lainsäädäntöön. Lisäksi tukijärjestelmiä uudistettaessa huomioon on otettu valtiontalouden tilanne samoin kuin sosiaaliturvan ja eläkejärjestelmien yleinen kehitys.

Luopumistukijärjestelmän tavoitteena on lain mukaan maatalouden rakenteen parantaminen ja luopumistukea myönnetään maatalousyrittäjille, jotka pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta siten kuin luopumistukilainsäädännössä edellytetään. Luopumistuen myöntämisen edellytykset ovat vaihdelleet vuosien varrella sen mukaan, millä tavoin eri ajankohtina on pyritty vaikuttamaan muun muassa maatalousyrittäjien ikärakenteeseen ja maataloilla harjoitettavaan tuotantoon sekä tilakokoon.

Luopumistukijärjestelmän tavoitteena on muun muassa ollut aikaistaa maatalojen sukupolvenvaihdoksia siten, että maatila siirretään nuoremmalle sukupolvelle mahdollisimman oikea-aikaisesti maatalon kehittämisen kannalta. Sukupolvenvaihdoksen aikaistuminen on yleensä hyväksi maatalon kehittämisen kannalta, kun jatkaja pääsee nuorena vastaamaan tilanpidosta. Luopumistukijärjestelmä antaa lisäksi erityisesti raskaan kotieläintalouden harjoittajille mahdollisuuden luopua elinkeinon harjoittamisesta ennen yleistä vanhuuseläkeikää. Luopumistukijärjestelmällä on lisäksi pyritty vaikuttamaan maatalojen kokoon myöntämällä luopumistukea sellaisten luovutusten perusteella, jotka johtavat isompina taloudellisesti elinkelpoisten maatalojen muodostumiseen.

Samalla, kun tilakoko on Suomessa muiden maiden tapaan kasvanut, maatalousyrittäjien eläkelain (1280/2006) mukaan vakuutettujen

viljelijöiden keski-ikä on noussut siten, että vuonna 2000 se oli 46,5 vuotta ja vuonna 2013 se 48,7 vuotta. Samaan aikaan maataloustuotanto on useilla kotieläintalouden aloilla vähentynyt. Maataloilla tarvittavien investointien kustannukset ovat kasvaneet ja riskit lisääntyneet. Tämän kehityksen vuoksi tarvitaan edelleen toimenpiteitä, joilla elinkelpoisten tilojen siirtämistä seuraavalle sukupolvelle voidaan aikaistaa, jotta maataloille saadaan riittävän aikaisessa vaiheessa ammattitaitoinen nuori viljelijä, joka ottaa vastuun tilanpidosta ja on valmis kehittämään tilan toimintaa. Sukupolvenvaihdoksia aikaistaa se, että ikääntyvät maatalouden harjoittajat voivat luopumistuen turvin luovuttaa maatalon nuorelle viljelijälle jo ennen kuin he itse ovat saavuttaneet vanhuuseläkeiän.

2 Nykytila

2.1 Kansallinen lainsäädäntö ja käytäntö

Voimassa oleva luopumistukijärjestelmä perustuu maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettuun lakiin (612/2006), joka tuli voimaan vuoden 2007 alusta. Lakia sovelletaan luopumisiin, jotka toteutetaan vuosina 2007–2014. Alun perin vuoden 2010 loppuun mennessä toteutettuja luopumisia koskeneen lain soveltamista jatkettiin vuoden 2014 loppuun saakka vuonna 2009 tehdyllä lainmuutoksella¹ samalla kun lakiin tehtiin eräitä tuen saamisen edellytyksiä koskevia muutoksia.

Luopumistuen myöntämisen edellytykset

Luopumistukijärjestelmä koskee maatalousyrittäjiä, joka harjoittavat maataloutta omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen. Tietyin edellytyksin maataloutta voi harjoittaa myös avoimessa yhtiössä, kommandiittiyhtiössä ja osakeyhtiössä. Lisäksi luopumistukijärjestelmä koskee maatalousyrittäjän puolisoa. Myös maatalousyrittäjän

¹ Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta (1787/2009).

leski tai työkyvyttömyyseläkettä saavan maatalousyrittäjän puoliso voi tulla kysymykseen luopumistuen saajana.

Tuen saadakseen maatalousyrittäjän ja hänen puolisonsa on luovuttava pysyvästi kaupallisen maatalouden harjoittamisesta. Maatalousyrittäjän edellytetään harjoittaneen maataloutta luopumista edeltävän kymmenen vuoden ajan siten, että hän on vähintään viiden vuoden ajan välittömästi ennen luopumista ollut vakuutettu maatalousyrittäjänä maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) nojalla.

Luopumisella tarkoitetaan maatalouden harjoittamisen lopettamista siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla pellot ja tuotantorakennukset tilanpidon jatkajalle. Aiemmin luopumistukeen oikeuttavana luopumistapana oli myös peltojen vuokraus toiselle viljelijälle ja peltojen myynti lisäalueeksi. Näistä peltojen vuokraus luopumistapana poistettiin vuoden 2012 alusta alkaen ja maatilain peltomaiden myynti lisäalueiksi toisille maatiloille vuoden 2013 alusta alkaen.

Porotalouden harjoittaja voi toteuttaa porotilalla tai siihen verrattavalla muulla tilalla sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla tuotantorakennukset ja -rakennelmat sekä omistamansa porot porotalouden harjoittajaksi ryhtyvälle jatkajalle tai omistamansa porot lisäporoiksi toiselle porotalouden harjoittajalle.

Vähimmäisluopumisikä on eli ikään, josta lähtien luopumistukea voidaan aikaisintaan alkaa maksaa, on vaikuttanut luopumistapa sekä maatilasta luovuttaessa luopujan ja luovutuksensaajan sukulaisuussuhde. Vähimmäisluopumisikä on luopumistukea koskevien eri lakien puitteissa muutettu useamman kerran. Tämän esityksen kohteena olevan lain 612/2006 alkuperäisten säännösten mukaan vähimmäisluopumisikä oli 56 vuotta, jos tilan pellot ja rakennukset luovutettiin sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi tai pellot luovutettiin lisäalueeksi toiseen maatilallaan ja luovutuksensaaja oli luopujan lähisukulainen. Sama ikäraja koski myös luopujia, jotka luovuttivat porot. Jos pellot luovutettiin lisäalueeksi muulle henkilölle kuin lähisukulaiselle vuosina 2007 tai 2008, luopujan vähimmäisikä oli 57 vuotta. Luopumiseen sovellettiin 60 vuoden vähimmäisikä-

vaatimusta, jos luopuminen tapahtui toteutamalla sukupolvenvaihdos peltojen ja rakennusten luovuttamisella tai luovuttamalla pellot lisäalueeksi vuosina 2009 ja 2010 ja luovutuksensaajana oli muu henkilö kuin luopujan lähisukulainen. Luopumisen vähimmäisikä on ollut 60 vuotta myös lisäaluevuokrauksissa silloin, kun tämä luopumistapa on ollut käytössä.

Jatkettaessa tukijärjestelmää vuosiksi 2011—2014 luopumisiät lähisukulaisten ja muiden kuin lähisukulaisten välisissä sukupolvenvaihdosluovutuksissa säilyivät ennallaan eli 56 vuotena ja 60 vuotena. Luovutettaessa pelto lisämaaksi muulle kuin lähisukulaiselle luopumisikä oli 60 vuotta. Luovutettaessa maatilain koko peltomaa lisämaaksi lähisukulaiselle luopumisikä oli 56 vuotta. Lisämaaluopumiset olivat mahdollisia vain vuosina 2011—2012 ja peltojen vuokraus lisämaaksi vuonna 2011. Porotalouden luopumisia koskeva vähimmäisikävaatimus säilyi 56 vuotena.

Vähimmäisikävaatimusta on viimeksi muutettu vuoden 2014 alusta alkaen.² Ikävaatimus muuttui tuolloin lähisukulaisten välisessä sukupolvenvaihdoksessa 56 vuodesta 59 vuoteen.

Luopujaa nuorempi puoliso ja tilanpitoon osallistuva nuorempi sisarus, joka omistaa osan maatilasta, voivat voimassa olevien säännösten mukaan luopua maatalouden harjoittamisesta viisi vuotta ennen varsinaista luopumisikää, jos heidän kanssaan luopuvalta puolisoilla tai sisaruksella on oikeus luopumistukeen. Tuen maksu alkaa kuitenkin vasta edellä mainittujen vähimmäisikäen täytyttyä. Oikeus luopua viisi vuotta ennen varsinaista luopumisikää koskee myös maatalousyrittäjän leskeä ja työkyvyttömän maatalousyrittäjän puolisoa.

Sukupolvenvaihdoksen luovutuksensaajalta edellytetään riittävää ammatillista pätevyyttä, enintään 39 vuoden ikää sekä muusta kuin maatilataloudesta ja maatilalta käsin harjoitusta maatilatalouden liitännäistoiminnasta saatujen pysyväisluonteisten tulojen rajoittamista enintään 60 000 euroon vuodessa.

² Laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta (1000/2012).

Lisäksi edellytetään sitoumusta harjoittaa maataloutta maatilalla asuen tai sellaisella etäisyydellä siitä, että luovutuksensaaja voi vastata maatalouden harjoittamisesta ja osallistua maatilán töihin säännöllisesti siten, että maatila tulee asianmukaisesti hoidetuksi huomioon ottaen eläinsuojelulain (247/1996) säännökset ja muut vastaavat säännökset. Sitoumuksen on katettava aika, jona luopumistukea maksetaan, sitomusaika on kuitenkin aina vähintään viisi vuotta.

Luovutuksensaajan on myös elinkeino-suunnitelmalla osoitettava, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että maatilán yritystoiminnasta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden. Maatilán yritystoiminnan tulolla tarkoitetaan maataloustuloa, luovutuksensaajan harjoittamasta maatilán liitännäistoiminnasta saatavaa yritystulota sekä metsätaloustuloa, jonka perusteena käytetään metsän kestävää hakkuumäärää vastaavaa tuloa.

Luopumisia on toteutettu vuosina 2011—2013 seuraavasti:

Vuosi	Sukupolvenvaihdos maatiloja kpl	Poro luovutus kpl
2011	305	4
2012	253	7
2013	374	4

Keskimääräinen ikä, jossa luopujat ovat toteuttaneet luopumisen, on vaihdellut seuraavasti:

Vuosi	Sukupolvenvaihdos v.	Poro luovutus v.
2011	58,0	58,5
2012	57,8	58,7
2013	57,7	59,4

Luopumistukijärjestelmästä on vuosina 2006—2013 aiheutunut menoja seuraavasti:

Vuosi	Menot M€
2006	87,4
2007	88,1
2008	91,9
2009	93,2
2010	86,3
2011	74,4
2012	65,1
2013	58,5

Luopumistuen hakumenettely, määrä ja tuen valvonta

Luopumistukea voi hakea aikaisintaan kaksi vuotta ennen vähimmäisiän saavuttamista, mutta luopumistuen maksu aloitetaan vasta sen jälkeen, kun luopuja on täyttänyt vähimmäisiän. Luopumistuki muodostuu perusmäärästä ja täydennysosasta. Perusmäärä vastaa lähtökohtaisesti sitä maatalousyrittäjän eläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, joka maatalousyrittäjälle olisi myönnetty, jos hänellä luopumisen tapahtuessa olisi ollut oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Täydennysosa on lähtökohtaisesti yhtä suuri kuin se kansaneläke, joka luopujalle olisi myönnetty, jos hänellä luopumisen tapahtuessa olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeenä myönnettyyn kansaneläkkeeseen. Täydennysosan ja kansaneläkkeen määräytymisessä on vähäisiä poikkeamia.

Perusmäärää maksetaan, kunnes luopuja täyttää 63 vuotta, jolloin tuki muuttuu maatalousyrittäjän eläkelain mukaiseksi vanhuuseläkkeeksi. Täydennysosaa maksetaan, kunnes luopuja täyttää 65 vuotta ja luopuja alkaa edellytysten täytyessä saada kansaneläkelain (568/2007) mukaista eläkettä. Täydennysosan maksaminen lakkaa ennen 65 vuoden ikää, jos luopujalle myönnetään työ- tai kansaneläke.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) käsittelee ja ratkaisee luopumistukihakemukset ja antaa hakijoille valituskelpoiset päätökset. Päätöksiin voi hakea muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta ja vakuutusosastoilta, joissa luopumistukiasioita käsiteltäessä on läsnä maatalousyrittäjien olosuhteita tuntevia jäseniä.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa luopumistuen käytön valvonnasta. Valvonnan toteuttamisesta vastaa Maaseutuvirasto. Ministeriöllä on oikeus ohjata ja valvoa Melan toimintaa siltä osin kuin Mela suorittaa luopumistukilainsäädännössä tarkoitettuja tehtäviä. Maaseutuvirastolla on oikeus tarkastaa Melan toimintaa luopumistukijärjestelmän toimeenpanon osalta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävänä on osaltaan valvoa, että luopujat ja luovutuksensaajat noudattavat antamiaan luopumistuen myöntämisen edellytyksenä olevia sitoumuksia.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Maatalousyrittäjien luopumistuki on luonteeltaan viljelijöiden varhaiseläkejärjestelmä, jonka täytyy täyttää EU:n valtiontukea koskevat säännöt. Jäsenvaltiot ovat voineet kansallisin varoin rahoittaa viljelijöiden varhaiseläkkeitä. Vuosina 2006—2013 sovelletujen Euroopan komission maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevien suuntaviivojen (EUVL 2006 C 319/01) IV.G luku sisälsi säännöt varhaiseläkkeelle siirtymiseen tai maataloustoiminnan harjoittamisen lopettamiseen tarkoitettua tuesta. Suuntaviivojen 87 kohdan mukaan komissio katsoi varhaiseläkkeelle siirtymistä koskevan valtiontuen olevan perustamissopimusten valtiontukimääräysten mukainen, jos se täytti asetuksen (EY) N:o 1698/2005 23 artiklassa asetetut edellytykset. Suuntaviivojen mukaan komissio on sallinut mainitussa asetuksessa vahvistettujen enimmäismäärien ylittämisen, jos jäsenvaltio osoittaa, ettei tukea siirretä ammatissa toimiville viljelijöille. Suuntaviivojen 88 kohdan mukaan, jos tukijärjestelmiin liittyy edellytyksiä, joiden mukaan kaupallisesta maatalouden harjoittamisesta on luovuttava pysyvästi ja lopullisesti, komissio sallii valtiontuen myöntämisen viljelijöille, jotka luopuvat maatalouselinkeinosta kokonaan.

EU:n komissio on hyväksynyt Suomen luopumistukijärjestelmän edellä mainitun asetuksen mukaisena valtiontukena, joka maksetaan kokonaan kansallisista varoista.

EU:n uutta rahastokautta koskevat maatalous- ja maaseutupolitiikkasäännökset tulevat voimaan vuoden 2015 alussa. Euroopan komissio on lisäksi antanut suuntaviivat maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014—2020. Komissio soveltaa suuntaviivoja 1.7.2014 alkaen. Uuden rahastokauden EU-säännöksiin ja komission suuntaviivoihin ei enää sisälly säännöksiä maatalousyrittäjien varhaiseläkejärjestelmästä. Euroopan komission uusien suuntaviivojen mukaan nykyiset varhaiseläketuen järjestelmät on lopetettava asteittain 31 päivään joulukuuta 2018 mennessä. Euroopan unionin tasolla järjestelmä ei ole toiminut toivotulla tavalla, eivätkä sen tavoitteet ole toteutuneet tyydyttävästi, minkä vuoksi näitä järjestelmiä koskevaa sääntelyä ei jatketa. Suomessa luopumistukijärjestelmä on kuitenkin ohjannut viljelijöiden ikärakennetta ja maatalouden rakennetta toivottuun suuntaan.

2.3 Nykytilan arviointi

Luopumistukijärjestelmä on Suomessa edistänyt niitä tavoitteita, jotka sille on asetettu. Sen avulla on sekä voitu hidastaa viljelijöiden ikärakenteen heikentymistä että parantaa maatalouden rakennetta tilakoon kasvua vauhdittamalla. Nuorten viljelijöiden saaminen riittävän aikaisessa vaiheessa maataloilta jatkajaksi on maatalouden tuotantokyvyn säilyttämisen kannalta tärkeää.

Maatilan sukupolvenvaihdosten toteuttaminen luopumistuen avulla on ollut varsin suosittua niin kauan, kuin tukijärjestelmä on ollut olemassa. Elinkeinoon uusiutumisen kannalta sukupolvenvaihdosten aikaistumisen merkityksen voidaan arvioida olevan suurin kotieläintaloudessa ja kasvihuoneviljelyssä, joilla aloilla tehdään merkittäviä tuotantorakennusinvestointeja. Mahdollisuus lopettaa maatalouden harjoittaminen siirtämällä maatila nuoremmalle maatalousyrittäjälle vanhuuseläkeikää aikaisemmin luopumistuen turvin on edelleen monelle ikääntyvälle viljelijälle tärkeä myös siksi, että kotieläintalous on varsin sitovaa ja raskasta varsinkin niillä tiloilla, joilla ei kokonsa vuoksi voida koneistaa tuotantoa pitkälle eikä kannattavuus salli käyttää palkkatyövoimaa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain mukaista tukijärjestelmää esitetään jatkettavan siten, että tukea voisi saada 31.12.2018 mennessä toteutetun luovutuksen johdosta. Tuen ehtoihin esitetään lisäksi tehtävän muutoksia.

Esityksen tavoitteena on tarjota maatalojen sukupolvenvaihdosten yhteydessä luopujalle edelleen mahdollisuus lopettaa maatalouden harjoittaminen luopumistuen turvin ennen vanhuuseläkeikää. Näin voidaan aikaistaa maatalon sukupolvenvaihdoksen ajankohtaa. Tämä auttaa säilyttämään etenkin kotieläintalouden tuotantoa, joka on viime vuosina alentunut, sillä kotieläintalouden harjoittaminen jatkuu lähinnä vain niillä tiloilla, joilla jatkaja tulee omasta perheestä. Sukupolvenvaihdoksen viivästyminen saattaa myös vaikeuttaa sopivan jatkajan löytymistä, jos mahdollinen jatkaja ehtii asettua muualle ja hankkia toisen ammatin. Sukupolvenvaihdoksen aikaistuminen palvelee tuotantomäärien säilyttämistä myös sillä tavoin, että nuorena tilanpidon jatkavilla on iäkkäämpiä parempi motivaatio kehittää tilan toimintaa.

Luopumistuen ehtoihin ehdotettuja muutoksia puoltaa tarve suhteuttaa järjestelmän kustannukset sen hyötyihin erityisesti tilanteessa, jossa tukien on oltava mahdollisimman kustannustehokkaita ja niiden käyttö on rajoitettava vain välttämättömään valtion menojen vähentämiseksi.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Luopumistukijärjestelmää esitetään jatkettavaksi 31.12.2018 saakka. Komission maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontukea vuosina 2014—2020 koskevat suunnitellut mahdollistavat varhaiseläkejärjestelmien jatkamisen vain vuoden 2018 loppuun saakka.

Luopumistuen saamisen vähimmäisikää nostettaisiin vuosina 2017—2018 tapahtuvissa luovutuksissa maatalouden osalta nykyisestä 59 vuodesta 60 vuoteen, myös niissä tapauksissa, joissa sukupolvenvaihdos toteutetaan lähisukulaisten kesken, ja porotalouden osalta nykyisestä 56 vuodesta 57 vuoteen. Ikärajan nosto vastaa yleistä tavoitetta työurien pidentämiseen ja tukee valtiontalouden säästötavoitteita.

Maatalon taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaisiin jatkossa vain maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon pohjalta, eikä laskelmassa enää otettaisi huomioon maatilalla harjoitettavan liitännäistoiminnan eikä metsätalouden tuloa. Tilan elinkelpoisuutta arvioitaessa edellytettäisiin siten, että maatilalla harjoitettavasta maataloudesta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohti. Maatalon taloudelliseen elinkelpoisuuteen liittyvä tulovaatimus on nykyisin varsin matala ottaen huomioon, että mainittuun vähimmäistuloon luetaan myös maatalon metsistä ja tilan liitännäistoiminnoista saatava tulo eikä maataloudesta saatavalle tulolle ole säädetty minimirajaa. Muutos kohdentuisi erityisesti pienehköihin viljatiloihin, joilla pääasiallinen toimeentulo yleensä saadaan ansiotyöstä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtion talouteen

Vuosina 2015—2018 myönnettävistä luopumistuista arvioidaan aiheutuvan valtiolle kustannuksia vuosina 2015—2018 yhteensä noin 26 miljoonaa euroa ja vuoden 2018 jälkeen yhteensä noin 41 miljoonaa euroa. Kustannusten arvioidaan jakautuvan seuraavasti:

Vuosi	2015	2016	2017	2018	Vuoden 2018 jälkeen	Yhteensä
	milj. €	milj. €	milj. €	milj. €	milj. €	milj. €
	1,5	4,8	8,2	11,1	41	66

Luopumistuen piiriin pääsemisen vähimmäisikävaatimuksen nostamisen esitetysti vuosina 2017 ja 2018 toteutettavien luopumisten osalta arvioidaan vähentävän valtion kustannuksia nykyisten säännösten mukaiseen tukijärjestelmään verrattuna tuen maksuaikana yhteensä noin kolmella miljoonalla eurolla. Lisäksi maatalon elinkelpoisuutta arvioitaessa huomioon otettavan tulon rajaaminen maataloudesta saatavaan tuloon vähentäisi valtion kustannuksia tuen maksuaikana yhteensä noin viidellä miljoonalla eurolla.

Tukijärjestelmän toimeenpanosta aiheutuisi vuosina 2015—2018 tehtävien uusien tukipäätösten osalta keskimäärin 0,35 miljoonan euron suuruiset vuotuiset hoitokustannukset vuosina 2015—2028.

Vaikutukset yritystoimintaan

Esityksen tavoitteena on kohdistaa tukijärjestelmä ensisijaisesti elinkelpoisten maatilojen sukupolvenvaihdosten edistämiseen. Maatalon taloudellista elinkelpoisuutta koskevan edellytyksen tiukentamisen arvioidaan osaltaan turvaavan jatkaville tiloille riittävän elinkeinollisen perustan. Tällöin jatkajille jäisi nykyistä enemmän joustoa olosuhteiden vaihtelulle ja yritystoiminnan jatkuvuus olisi turvattu nykyistä paremmin.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen hakemuksia arvioidaan tulevan vajaa 160 kappaletta vuodessa. Arvioidun hakemusmäärän käsitteleminen eläkelaitoksessa ei edellytä luopumistukiasioita käsittelevän henkilöstön lisäämistä. Ehdotetut lainmuutokset eivät myöskään aiheuta merkittäviä muutostarpeita luopumistukijärjestelmän toimeenpanossa käytettäviin tietojärjestelmiin.

4.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole mainittavia vaikutuksia ympäristöön. Säilyttämällä maatilojen sukupolvenvaihdoksia edistävä tuki helpotetaan tilojen siirtämistä nuorille viljelijöille, jotka yleensä ovat väistyvää sukupolvea valmiimpia toteuttamaan myös ympäristön tilaa parantavia investointeja.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Maatilansa lähisukulaiselle luovuttavien luopujien ikärajan nostaminen 60 vuoteen vuonna 2017, on yhteneväinen yleisen työurien pidentämisen ja eläkeiän nostamisen tavoitteen kanssa ja vaikuttaa osaltaan samansuuntaisesti, kuten myös poroista luopuvan luopujan ikärajan nostaminen 56 vuodesta 57 vuoteen.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Luopumistukijärjestelmän voimassaoloajan pidentäminen on otettu huomioon valtioneuvoston kehyksiä suunniteltaessa ja vuoden 2015 valtion talousarvioesityksen valmistelussa.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta, Maaseutuvirastolta, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f:ltä, Paliskuntain yhdistykseltä ja saamelaiskäräjiltä.

Lausuntojen johdosta esitykseen tehtiin tiettyjä lakitekniisiä korjauksia. Lausunnoista on tehty lausuntoyhteenveto ja se on saatavilla maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilla.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Soveltamisala. Pykälässä säädetään maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain soveltamisalasta ja siitä, minä vuosina maatalouden harjoittamisesta luopuminen tulisi toteuttaa, jos luopumisen perusteella haetaan luopumistukea.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain mukaisen tukijärjestelmän voimassaoloaikaa jatkettaisiin neljällä vuodella 31.12.2018 saakka. Luopumistuki voitaisiin siten lain mukaan myöntää, kun maatalouden harjoittamisesta luovuttaisiin vuosien 2007—2018 aikana. EU:n komission maa- ja metsätalouseläiden ja maaseutualueiden valtiontukea vuosina 2014—2020 koskevien suuntaviivojen mukaan nykyiset luopumistukijärjestelmät on lopetettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, että luopumistukeen sovelletaan vastaavia periaatteita kuin maatalouden varhaiseläkejärjestelmässä, josta säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005, mutta luopumistuki myönnetään kuitenkin kansallisista varoista. Euroopan unionin maaseutuasetus kumotaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1305/2013 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta. Tämä uusi asetus ei enää sisällä säännöksiä maatalouden varhaiseläkejärjestelmästä. Luopumistukilain 2 §:n 2 momentin viittaus Euroopan unionin maaseutuasetuksessa säädettyjen periaatteiden noudattamisesta on ollut komission valtiontukimenettelyssä antaman luopumistukijärjestelmän hyväksynnän edellytys. Kyseisten suuntaviivojen kohdissa 85—88 viitattiin maaseutuasetuksen varhaiseläkejärjestelmää koskeviin säännöksiin. Luopumistukilain 2 §:n 2 momentti ehdotetaan jätettävän voimaan muuttamattomana siinä viitatus asetuksen kumoamisesta huolimatta, koska luopu-

mistukeen sovellettavia periaatteita ei tarkoiteta muutettavan. Lain mukaiseen luopumistukeen sovellettaisiin siten edelleen Euroopan unionin asetuksen 1698/2005 varhaiseläkejärjestelmää koskevia säännöksiä vastaavia periaatteita.

8 §. Luopujan ikää koskevat edellytykset. Pykälän 1 momentissa säädetään luopujan vähimmäisiästä eli iästä, josta luopumistuen maksaminen aikaisintaan voi alkaa. Luopujan vähimmäisikään vaikuttavat luopumistapa sekä maatilán sukupolvenvaihdoksissa lisäksi luopujan ja luovutuksensaajan välinen sukulaisuus. Voimassa olevassa laissa luopujan vähimmäisikä lähisukulaisten välisissä maatilán sukupolvenvaihdosluovutuksissa on 59 vuotta ja muiden kuin lähisukulaisten välisissä maatilán sukupolvenvaihdosluovutuksissa 60 vuotta. Jos luopuminen toteutetaan luovuttamalla porot sukupolvenvaihdoksessa tai lisäporoluovutuksena, luopujan vähimmäisikä on 56 vuotta.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että luopujan ikäraja lähisukulaisten välisissä maatilán sukupolvenvaihdoksissa nostettaisiin 59 vuodesta 60 vuoteen ja poroista luovuttaessa 56 vuodesta 57 vuoteen vuoden 2017 alusta.

Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 2 momentti, jonka mukaan luopujan ikäraja on kuitenkin vuonna 2017 toteutettavien luopumisten osalta 59 vuotta lähisukulaisten välisissä maatilán sukupolvenvaihdoksissa ja 56 vuotta poroista luovuttaessa, jos luopumistukea haetaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

15 §. Sukupolvenvaihdosluovutus. Pykälässä säädetään maatilán sukupolvenvaihdoksesta luopumistapana. Pykälän 1 momentissa on säännökset sekä tilapitoa jatkavaa luovutuksensaajaa koskevista henkilökohtaisista edellytyksistä (ikä, ammattitaito, sivutulot, maatilalla asuminen ja maatilán viljely) että luovutuksensaajalle muodostuvaa maatilaa koskevista edellytyksistä, kuten maatilán taloudellisesta elinkelpoisuudesta. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan maatilán taloudellisen elinkelpoisuuden arvioin-

nissa sovellettavan, maatilán yritystoiminnasta saatavan vähimmäistulon osalta.

Pykälán 1 momentin 4 kohdassa edellytetään, että luovutuksensaaja elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai hänelle luopumisessa muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että maatilán yritystoiminnasta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden. Maatilán yritystoiminnan tulolla tarkoitetaan maataloustuloa, luovutuksensaajan harjoittamasta maatilán liittänoiminnasta saatavaa yrittäjätuloa sekä metsätaloustuloa, jonka perusteena käytetään metsán kestävää hakkuumäärää vastaavaa tuloa.

Pykälán 1 momentin 4 kohtaa muutettaisiin siten, että luovutuksensaajan olisi elinkeinosuunnitelmalla osoitettava saavansa maatilalta vähintään 15 000 euron tulon, joka voi koostua vain maataloudesta saatavasta tulosta. Metsätaloudesta ja maatilalta käsin harjoitetusta muusta yritystoiminnasta saatavaa tuloa ei enää otettaisi huomioon maatilán taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaessa. Muutos kohdentuisi erityisesti pienehköihin viljatiloihin, joilla pääasiallinen toimeentulo yleensä saadaan ansiotyöstä, sekä metsävaltaisiin tiloihin, joilla on huomattavan vähän peltoa.

Pykälán 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin mm. maatilán yritystulon määrittämisestä. Pykälán 1 momenttiin ehdotettavasta muutoksesta johtuen 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin maatalouden yritystulon määrittämisen sijasta maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon määrittämisestä. Edellä 1 ja 4 momenttiin ehdotetuista muutoksista johtuen myös 4 momentin nojalla annettua asetusta olisi muutettava.

24 §. Sukupolvenvaihdosluovutus erikseen viljeltäväksi. Pykälässä säädetään tilanteista, joissa sukupolvenvaihdoksen voi poikkeuksellisesti toteuttaa siten, että luopumisen kohteena olevasta maatilasta luovutetaan erilliset maatilat useammalle luovutuksensaajalle erikseen viljeltäviksi. Tämä on mahdollista, jos erikseen luovutettavien mautilojen yh-

dysviljely ei ole tarkoituksenmukaista ottaen huomioon tilojen välinen etäisyys sekä niiden tuotantosuunta tai tuotantosuuntaan verrattavat seikat, kullakin maatilalla on sen luovutuksensaajalle tarpeelliset asuin- ja tuotantorakennukset ja kukin maatila on erikseen luovutettuna luovutuksensaajan esittämien selvitysten perusteella 15 §:ssä tarkoitettulla tavalla taloudellisesti elinkelpoinen. Erikseen luovuttaminen on mahdollista myös, jos erikseen luovutettavilla mautiloilla on tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset ja kultakin erikseen luovutettavalta mautilalta satavan yritystulon voidaan arvioida olevan viitenä luovutusta seuraavana kalenterivuotena vähintään kaksi ja puoli kertaa niin suuri kuin elinkelpoiselta mautilalta 15 §:n 1 momentin 4 kohdassa edellytetään. Maatilán yritystuloa laskettaessa ja arvioitaessa sekä maatilán elinkelpoisuutta arvioitaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä maatilán taloudellisen elinkelpoisuuden arvioinnista 15 §:ssä ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

Pykälán 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan maatilán elinkelpoisuutta koskevan 15 §:n 1 momentin 4 kohdan muutosehdotuksesta johtuen muutettavaksi siten, että luopumisen kohteena olevasta maatilasta muodostettavien erillisten sukupolvenvaihdoksessa luovutettavien mautilojen maataloudesta saatavan tulon tulisi luovutusta seuraavien viiden vuoden aikana olla arviolta vähintään kaksi ja puoli kertaa niin suuri kuin elinkelpoiselta mautilalta 15 §:n 1 momentin 4 kohdassa edellytetään. Ratkaistaessa 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella, voiko maatilasta luovuttaa erilliset maatilat useammalle luovutuksensaajalle erikseen viljeltäväksi, otettaisiin siten huomioon vain maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatava tulo eikä maatilán yritystuloa, joka sisältää myös luovutuksensaajan harjoittamasta maatilán liittänoiminnasta saatavan yrittäjätulon sekä metsätaloustulon. Tällöin arvioinnin lähtökohtana olisivat samat tulot kuin arvioitaessa maatilán elinkelpoisuutta tavanomaisissa 15 §:n mukaisissa sukupolvenvaihdoksissa.

Pykälán 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan 15 §:n 1 momentin 4 kohtaan ja 24 §:n

1 momentin 2 kohtaan ehdotetuista muutoksista johtuen muutettavaksi siten, että se koskisi maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavaa tuloa eikä maatilalan yritystuloa.

26 a §. *Luopumisen kohteena olevan maatilalan jakaminen.* Pykälässä säädetään luopujan ja muiden henkilöiden yhdessä omistaman ja viljelemän maatilalan jakamisesta erillisiksi maatiloiksi osana luopumisen toteuttamista tai juuri ennen luopumista. Maatilalan jakamisen jälkeen siitä osan omistava maatalousyrittäjä voi luopua hänelle hänen omistamastaan osasta muodostetusta maatilasta toteuttamalla sukupolvenvaihdoksen 15 §:n mukaisesti. Maatilalan jakamisen edellytyksenä on, että luovutuksensaajalle siirtyy ja muille jaetun maatilalan osaomistajille jää kokonaisuus, joka on toiminnallisesti itsenäinen yksikkö ja jolla on tarpeelliset asuin- ja tuotantorakennukset.

Maatilalan jakaminen edellyttää, että jaettavalta maatilalta saatavan yritystulon voidaan arvioida ylittävän 50 000 euroa vuodessa ja että luopumisen kohteena oleva muodostunut maatila on taloudellisesti elinkelpoinen siten, että luovutuksensaaja voi saada maatilalan yritystoiminnasta luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 25 000 euroa. Jaettavan maatilalan ja luopumisen kohteena olevan erillisen maatilalan yritystulon laskemisessa ja arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin mitä yritystoiminnan tulosta ja elinkeinosuunnitelman laatimisesta 15 §:ssä ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään.

Pykälän 1 ja 3 momenttia ehdotetaan maatilalan elinkelpoisuutta koskevaan 15 §:n 1 momentin 4 kohtaan ehdotetuista muutoksista johtuen muutettavaksi siten, että pykälässä mainittujen euromäärien ylitymistä arvioitaessa otettaisiin maatilalan yritystoiminnasta saatavien tulojen sijasta huomioon vain maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavat tulot. Maatilalla harjoitettavasta maatilalan liitännäistoiminnasta saatavaa yrittäjätuloa sekä metsätaloustuloa eli siten enää otettaisiin huomioon. Tällöin arvioinnin lähtökohdaksi olisivat samat tulot kuin arvioitaessa maatilalan elinkelpoisuutta tavanomaisissa 15 §:n mukaisissa sukupolvenvaihdoksissa.

77 a §. *Keskeneräisen sukupolvenvaihdoksen loppuun saattaminen vuosina 2013—*

2018 säännönmukaisesta luopumisesta poiketen. Pykälässä säädetään mahdollisuudesta toteuttaa luopuminen siten, että luopuja luovuttaa maatilalan koko peltomaan lisämaaksi sellaiseen luovutuksensaajan tai tämän avio puolison maatilaan, jolla luovutuksensaaja luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta. Luopuja ja luovutuksensaaja voivat tällöin saattaa loppuun sellaiset sukupolvenvaihdokset, joita on alettu toteuttaa siten, että luovutuksensaaja on jo hankkinut itselleen maatalousmaata rakennuksineen tarkoituksin liittäen aikanaan osaksi luopujan maatilaa. Luovutuksensaajan näkökulmasta tällöin tosiasias sa useimmiten on kysymys sukupolvenvaihdoksesta kotitilalla, jota luovutuksensaaja on jo alkanut kehittää hankkimalla siihen ennen kotitilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamista sopivia peltoja. Jos ennen sukupolvenvaihdosta hankituista alueista on muodostunut kokonaisuus, jota jo sellaisenaan voidaan pitää maatilana, luovutuksensaajalle on usein tässä vaiheessa myönnetty nuoren viljelijän aloitustuki.

Luovutuksensaajalle myönnetyn aloitustuen vuoksi luopujille ei lain 15 §:n 3 momentin mukaan voida myöntää luopumistukea sukupolvenvaihdoksen perusteella, vaikka luopujien maatila saattaa olla suurempi ja paremmin varustettu kuin luovutuksensaajan hankkima tila ja vaikka tilanne käytännössä vastaa luopujan maatilalla toteutettavaa sukupolvenvaihdosta. Luovutuksensaajan aikaisemmin hankkimat alueet tulevat lisäalueeksi luopujan maatilaan ja vahvistaa sen elinkelpoisuutta. Aloitustukea myönnettäessä kotitilan sukupolvenvaihdos on usein otettu huomioon elinkeinosuunnitelmassa, ja tällä tavoin osoitettu, että maatilalan elinkelpoisuus saavutetaan suunnitelma-aikana, mikä on ollut aloitustuen myöntämisen edellytyksenä. Pykälässä säädetty luopumistapa otettiin lakiin vuoden 2013 alusta. Tällöin lisäalue luovutus, jonka perustella pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa oli voitu myöntää luopumistuki, jos luovutuksensaajalle oli myönnetty aloitustuki, joka esti luopumistuen myöntämisen sukupolvenvaihdosluovutuksen perusteella, poistettiin luopumistapana. Luopumistuen saamisen edellytykset ovat 77 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa hyvin tiukat. Luovutuksensaajana voi olla ainoastaan luopujan

lapsi tai muu lähisukulainen. Lisäksi luovutuksensaajalle tulee olla myönnetty aloitustuki luovutuksensaajan jo hankkiman maatalan perustella ja yhdistyvien maatalojen tulee sijaita sellaisella etäisyydellä toisistaan, että yhdysviljely on mahdollista.

Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, että luopuminen pykälässä säädetyin tavoin on mahdollista vuosina 2013 ja 2014 eli lisämaaluopumisen poistamisesta luopumistapana 2011—2014 luopumistukijärjestelmässä luopumistukijärjestelmän 2011—2014 päätymiseen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että luopumisen toteuttaminen pykälässä säädetyin tavoin olisi mahdollista jatkettavaksi ehdotetun luopumistukijärjestelmän päättymiseen saakka, koska käytännössä saattaa edelleen esiintyä tapauksia, joissa tulevan sukupolvenvaihdoksen suunnittelu on alkanut ja luovutuksensaajalle muodostuvan maatalan kehittämiseen on ryhdytty ennen kuin luopumistuen myöntämisen ehdot muuttuivat vuoden 2013 alusta.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädetään luopujan vähimmäisiästä. Luopujan ikäraajat ovat vuosina 2013 ja 2014 vastanneet luopujan ikärajoja 15 §:n mukaisissa sukupolvenvaihdoksissa. Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että luopujan ikäraajat olisivat myös 1 päivästä tammikuuta 2015 alkaen samat kuin 15 §:n mukaisissa sukupolvenvaihdoksissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan lain 8 §:n 2 momentin säännöstä luopujan ikärajasta vuonna 2017 toteutettavien lähisukulaisten välisten sukupolvenvaihdosten osalta sovelletaan myös 77 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetuista muutoksista johtuen myös maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettua valtioneuvoston asetusta (26/2007) olisi muutettava. Muutokset liittyvät pääosin lain 15, 24 ja 26 a §:iin ehdotet-

tuihin muutoksiin. Asetuksen pykälä, joissa säädetään maatalan yritystoiminnasta saatavaan tuloon liittyvistä asioista, tulisi muuttaa siten, että niissä säädettäisiin maatalalla harjoitettavasta maataloudesta saatavasta tulosta. Lisäksi asetukseen olisi tehtävä joitain luopumistukijärjestelmän jatkamisesta ja muun lainsäädännön muuttumisesta johtuvia muutoksia, jotka eivät vaikuta asiasisältöön.

3 Voimaantulo

Luopumistukijärjestelmän jatkaminen ja luopumistuen saamisen ehdot sekä maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annettuun lakiin ehdotetut muutokset edellyttävät komission päätöstä tukijärjestelmän hyväksyttävyydestä. Tämän vuoksi ehdotettu laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tavoitteena on, että luopumistukijärjestelmän jatkamista koskeva laki tulisi voimaan 1 päivästä tammikuuta 2015 ja luopumistukijärjestelmä jatkuisi katkeamatta voimassa olevan lain soveltamisajan päättyessä vuoden 2014 lopussa.

Pääsääntöisesti luopumista koskevaan hakemukseen sovellettaisiin uusia säännöksiä, jos luopuminen tapahtuu vuonna 2015 tai sen jälkeen. Jos hakijalle on kuitenkin vuoden 2014 aikana annettu ennakkopäätös oikeudesta luopumistukeen, mutta luopuminen toteutetaan vasta seuraavan vuoden puolella, tämä olisi mahdollista päätöksen mukaisin ehdoin kahden kuukauden ajan eli helmikuun loppuun 2015. Vastaavasta järjestelystä säädettiin jatkettaessa luopumistukijärjestelmää vuosille 2011—2014. Järjestelmän päättyessä vuoden 2018 lopussa luopuminen olisi kuitenkin toteutettava järjestelmän voimassaoloaikana eli viimeistään 31.12.2018.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 2 §, 8 §, 15 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 4 momentti, 24 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 26 a §:n 1 ja 3 momentti, sekä 77 a §, sellaisina kuin ne ovat 2 § osaksi laissa 1787/2009, 8 § osaksi laissa 1000/2012, 15 §:n 1 momentin 4 kohta ja 77 a § laissa 1000/2012, 24 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 26 a §:n 1 ja 3 momentti laissa 1787/2009, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan toimenpiteisiin, joiden perusteella maatalouden harjoittamisesta luovutaan vuosina 2007—2018.

Luopumistukeen sovelletaan vastaavia periaatteita kuin maatalouden varhaiseläkejärjestelmässä, josta säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005. Luopumistuki myönnetään kuitenkin kokonaan kansallisista varoista.

8 §

Luopujan ikää koskevat edellytykset

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on täyttänyt:

1) 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla porot vuosina 2015 ja 2016 ja 57 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla porot vuosina 2017 ja 2018;

2) 59 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2015 ja 2016 luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi;

3) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2017 ja 2018 luovuttamalla 2 kohdassa

tarkoitettulle henkilölle maatilan pellot ja tuotantorakennukset maatilan sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi;

4) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla muulle kuin 2 kohdassa tarkoitetulle henkilölle maatilan pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään, luopumistuen saamisen edellytyksenä toteutettaessa luopuminen vuonna 2017 on, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu luopuja on täyttänyt 56 vuotta ja 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu luopuja on täyttänyt 59 vuotta, jos luopumistukea haetaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on kuitenkin, ettei luopuja luopumisen tapahtuessa ole täyttänyt 63 vuotta.

Edellä 1 momentissa muulla lähisukulaisella tarkoitetaan luopujan lapsen aviopuolisoa, luopujan aviopuolison lasta ja tämän aviopuolisoa, luopujan veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa sekä luopujan aviopuolison veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa. Mitä 1 momentissa säädetään aviopuolisosta, sovelletaan myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja ikärajoja sovelletaan myös luopumisen tapahtuessa luovuttamalla maatilan omistavan yhtiön osuudet tai osakkeet.

15 §

Sukupolvenvaihdosluovutus

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja toteuttaa maatilallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatilaa peltoaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten sellaiselle tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

4) joka elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatila tai luovutuksensaajalle luopumisessa muodostuva maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että maatilalla harjoitettavasta maataloudesta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden;

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä seikoista, jotka on sisällytettävä elinkeinosuunnitelmaan ja jotka otetaan huomioon maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon määrittämisestä sekä eläkelaitokselle esitettävistä selvityksistä maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon määrittämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tarkemmin, miten osoitetaan maatilalla täyttävän ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset, sekä luovutuksensaajalta edellytettävästä koulutuksesta ja käytännön kokemuksesta.

24 §

Sukupolvenvaihdosluovutus erikseen viljeltäväksi

Sen estämättä, mitä 23 §:ssä säädetään, 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa tarkoitettu sukupolvenvaihdosluovutus voi tapahtua myös siten, että luopumisen kohteena olevasta maatilasta luovutetaan erilliset maatilat 15 §:ssä säädetty ehdot täyttävälle luovutuksensaajalle erikseen viljeltäväksi:

2) jos erikseen luovutettavilla mautiloilla on tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset ja kultakin erikseen luovutettavalta mautilalta mautilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon voidaan arvioida olevan viitenä luovutusta seuraavana kalenterivuotena vähintään kaksi ja puoli kertaa niin suuri kuin elinkelpoiselta mautilalta 15 §:n 1 momentin 4 kohdassa edellytetään.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun mautilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon laskemiseen ja arviointiin noudatetaan soveltuvin osin, mitä maatilalla taloudellisen elinkelpoisuuden arvioinnista 15 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään. Edellä tarkoitetun mautilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon vähimmäismäärästä ja mautilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavasta tulosta tehtävistä vähimmäispoistojen määrästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Erikseen luovutettavan mautilalla luovutuksensaajan on esitettävä eläkelaitokselle selvitys 1 momentin 2 kohdassa säädetyn edellytyksen täyttymisestä.

26 a §

Luopumisen kohteena olevan mautilan jakaminen

Jos luopuja yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa omistaa mautilan yhdessä yhden tai useamman muun henkilön kanssa ja mautilaa viljellään yhdessä, mautilasta voidaan 11 §:n 2 momentissa ja 26 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä luopua siten, että luopuminen koskee vain osaa mautilasta. Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että yhteisesti omistetulta mautilalta mautilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon voidaan arvioida ylittävän 50 000 euroa vuodessa ja mautilasta voidaan muodostaa useampia toiminnallisesti itsenäisiä mautiloja siten kuin 2 momentissa säädetään. Jos mainituin tavoin muodostetun mautilan luovuttaminen täyttää muutoin 15 §:ssä tarkoitetun sukupolvenvaihdosluovutuksen edellytykset, yhteisesti omistetun ja viljellyn mautilan osan omista-

neelle luopujalle ja hänen aviopuolisolleen voidaan myöntää luopumistuki.

Edellä 1 ja 2 momentin mukaisesti muodostuneen luovutettavan maatilalla tulee olla luovutuksensaajan esittämien selvitysten ja elinkeinosuunnitelman perusteella taloudellisesti elinkelpoinen siten, että luovutuksensaaja voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa maatilalla harjoitettavasta maataloudesta vähintään 25 000 euroa. Edellä 1 momentissa tarkoitettuna maatilalla ja luovutuksensaajalle luovutettavana maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon laskemisessa ja arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin, mitä maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavasta tulosta ja elinkeinosuunnitelman laatimisesta 15 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään.

77 a §

Keskeneräisen sukupolvenvaihdon loppuun saattaminen vuosina 2013—2018 säännönmukaisesta luopumisesta poiketen

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä ja 3 luvussa säädetään, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi vuosina 2013—2018 tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilallaan koko peltomaan lisämaaksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilalle, jolla luovutuksensaaja luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että:

1) luopuja täyttää 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuosina 2015 ja 2016, tai 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuosina 2017 ja 2018;

2) luovutuksensaajana on luopujan lapsi tai 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu luopujan lähisukulainen yksin tai yhdessä aviopuolison kanssa;

3) luovutuksensaaja ei ole täyttänyt 50 vuotta;

4) luovutuksensaaja on ottanut maatalousrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähim-

mäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatalatalouden harjoittajana;

5) luovutuksensaajalle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu aloitustuki;

6) sen maatilalla peltoala, johon luopumisen kohteena oleva peltomaa on tarkoitettu lisäalueeksi, kasvaa luovutuksen johdosta vähintään kahdella hehtaarilla ja maatalalla sijaitsee sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista; ja

7) luovutuksensaaja sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Mitä 8 §:n 2 momentissa säädetään 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua luopujasta, sovelletaan myös 1 momentissa tarkoitettuihin tavoin toteutettuun luopumiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin tavoin toteutettuun luopumiseen sovelletaan luopumisajankohdan osalta, mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään maatilalla luovutuskirjasta ja hallinnan siirrosta. Tällaiseen luopumiseen sovelletaan 9 §:ää vastaavalla tavalla kuin toteutettaessa maatilalla sukupolvenvaihdos. Jos luovutus tapahtuu kahdelle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi, molempien on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään. Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisoille yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisoista on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lisämaan enimmäisetäisyydestä.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä kuitenkin sovelletaan:

1) tuen myöntämistä koskevaan hakemukseen, joka on vireillä tämän lain tullessa voimaan;

2) asiaan, joka koskee tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnettyä tukea taikka annettua ehdollista päätöstä tai sitoumusta.

Jos luopuminen kuitenkin tapahtuu aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2015 mutta viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2015 ja hakijalle on annettu maatalouden harjoittami-

sesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 36 §:ssä tarkoitettu ennakkopäätös viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014, luopumiseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri *Lenita Toivakka*

Laki**maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 2 §, 8 §, 15 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 4 momentti, 24 §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 26 a §:n 1 ja 3 momentti, sekä 77 a §, sellaisina kuin ne ovat 2 § osaksi laissa 1787/2009, 8 § osaksi laissa 1000/2012, 15 §:n 1 momentin 4 kohta ja 77 a § laissa 1000/2012, 24 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 26 a §:n 1 ja 3 momentti laissa 1787/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan toimenpiteisiin, joiden perusteella maatalouden harjoittamisesta luovutaan vuosina 2007—2014.

Luopumistukeen sovelletaan vastaavia periaatteita kuin maatalouden varhaiseläkejärjestelmässä, josta säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005. Luopumistuki myönnetään kuitenkin kokonaan kansallisista varoista.

Tätä lakia sovelletaan toimenpiteisiin, joiden perusteella maatalouden harjoittamisesta luovutaan vuosina 2007—2018.

Luopumistukeen sovelletaan vastaavia periaatteita kuin maatalouden varhaiseläkejärjestelmässä, josta säädetään Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1698/2005. Luopumistuki myönnetään kuitenkin kokonaan kansallisista varoista.

8 §

8 §

*Luopujan ikää koskevat edellytykset**Luopujan ikää koskevat edellytykset*

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on täyttänyt:

1) 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2007–2013 luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilana pelot ja tuotantorakennukset maatilana sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi taikka jos luopuminen tapahtuu vuosina 2007–2014 luovuttamalla porot;

2) 59 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuonna 2014 luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilana pelot ja

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on täyttänyt:

1) 56 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla porot vuosina 2015 ja 2016 ja 57 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla porot vuosina 2017 ja 2018;

2) 59 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2015 ja 2016 luovuttamalla luopujan lapselle tai muulle lähisukulaiselle maatilana

tuotantorakennukset maatalouden sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi;

3) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2007—2014 luovuttamalla muulle kuin 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatalouden pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on kuitenkin, ettei luopuja luopumisen tapahtuessa ole täyttänyt 63 vuotta.

Edellä 1 momentissa muulla lähisukulaisella tarkoitetaan luopujan lapsen aviopuolisoa, luopujan aviopuolison lasta ja tämän aviopuolisoa, luopujan veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa sekä luopujan aviopuolison veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa. Mitä 1 momentissa säädetään aviopuolisosta, sovelletaan myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ikärajoja sovelletaan myös luopumisen tapahtuessa luovuttamalla maatalouden omistavan yhtiön osuudet tai osakkeet.

15 §

Sukupolvenvaihdosluovutus

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja toteuttaa maatalallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatalouden peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten sellaiselle tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

4) joka elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatala tai luovutuksensaajalle luopumisessa muodostuva

pellot ja tuotantorakennukset maatalouden sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi;

3) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu vuosina 2017 ja 2018 luovuttamalla 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatalouden pellot ja tuotantorakennukset maatalouden sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi;

4) 60 vuotta, jos luopuminen tapahtuu luovuttamalla muulle kuin 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maatalouden pellot ja tuotantorakennukset sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään, luopumistuen saamisen edellytyksenä toteutettaessa luopuminen vuonna 2017 on, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu luopuja on täyttänyt 56 vuotta ja 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu luopuja on täyttänyt 59 vuotta, jos luopumistukea haetaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on kuitenkin, ettei luopuja luopumisen tapahtuessa ole täyttänyt 63 vuotta.

Edellä 1 momentissa muulla lähisukulaisella tarkoitetaan luopujan lapsen aviopuolisoa, luopujan aviopuolison lasta ja tämän aviopuolisoa, luopujan veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa sekä luopujan aviopuolison veljen tai sisaren lasta ja tämän aviopuolisoa. Mitä 1 momentissa säädetään aviopuolisosta, sovelletaan myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilöön.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettuja ikärajoja sovelletaan myös luopumisen tapahtuessa luovuttamalla maatalouden omistavan yhtiön osuudet tai osakkeet.

15 §

Sukupolvenvaihdosluovutus

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua siten, että luopuja toteuttaa maatalallaan sukupolvenvaihdoksen luovuttamalla maatalouden peltomaan ja tuotantorakennukset maatalouden harjoittamista varten sellaiselle tilanpitoa jatkavalle luovutuksensaajalle:

4) joka elinkeinosuunnitelmalla osoittaa, että luopumisen kohteena oleva maatala tai luovutuksensaajalle luopumisessa muodostu-

maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että maatilalan yritystoiminnasta voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden;

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä seikoista, jotka on sisällytettävä elinkeinosuunnitelmaan ja jotka otetaan huomioon maatilalan taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaessa, maatilalan yritystulon määrittämisestä sekä eläkelaitokselle esitettävistä selvityksistä yritystulon määrittämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tarkemmin, miten osoitetaan maatilalan täyttävän ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset, sekä luovutuksensaajalta edellytettävästä koulutuksesta ja käytännön kokemuksesta.

24 §

Sukupolvenvaihdosluovutus erikseen viljeltäväksi

Sen estämättä, mitä 23 §:ssä säädetään, 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa tarkoitettu sukupolvenvaihdosluovutus voi tapahtua myös siten, että luopumisen kohteena olevasta maatilasta luovutetaan erilliset maatilat 15 §:ssä säädetty ehdot täyttävälle luovutuksensaajille erikseen viljeltäväksi:

2) jos erikseen luovutettavilla maatiloilla on tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset ja kultakin erikseen luovutettavalta maatilalta saatavan yritystulon voidaan arvioida olevan viitenä luovutusta seuraavana kalenterivuotena vähintään kaksi ja puoli kertaa niin suuri kuin elinkelpoiselta maatilalta 15 §:n 1 momentin 4 kohdassa edellytetään.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maatilalan yritystulon laskemiseen ja arviointiin noudatetaan soveltuvin osin, mitä maatilalan taloudellisen elinkelpoisuuden arvioinnista 15 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella

va maatila on taloudellisesti elinkelpoinen ja että *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta* voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 15 000 euroa kutakin luovutuksensaajaa tai luovutuksensaajana olevaa avioparia kohden;

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin niistä seikoista, jotka on sisällytettävä elinkeinosuunnitelmaan ja jotka otetaan huomioon maatilalan taloudellista elinkelpoisuutta arvioitaessa, *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon määrittämisestä* sekä eläkelaitokselle esitettävistä *selvityksistä maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon* määrittämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tarkemmin, miten osoitetaan maatilalan täyttävän ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset, sekä luovutuksensaajalta edellytettävästä koulutuksesta ja käytännön kokemuksesta.

24 §

Sukupolvenvaihdosluovutus erikseen viljeltäväksi

Sen estämättä, mitä 23 §:ssä säädetään, 15 §:ssä, 18 §:n 3 momentissa ja 19 §:n 4 momentissa tarkoitettu sukupolvenvaihdosluovutus voi tapahtua myös siten, että luopumisen kohteena olevasta maatilasta luovutetaan erilliset maatilat 15 §:ssä säädetty ehdot täyttävälle luovutuksensaajille erikseen viljeltäväksi:

2) jos erikseen luovutettavilla maatiloilla on tuotantosuunta huomioon ottaen tarpeelliset tuotantorakennukset ja kultakin erikseen luovutettavalta maatilalta *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta* saatavan tulon voidaan arvioida olevan viitenä luovutusta seuraavana kalenterivuotena vähintään kaksi ja puoli kertaa niin suuri kuin elinkelpoiselta maatilalta 15 §:n 1 momentin 4 kohdassa edellytetään.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulon* laskemiseen ja arviointiin noudatetaan soveltuvin osin, mitä maatilalan taloudellisen elinkelpoisuuden arvioinnista

säädetään. Edellä tarkoitetun maatilán yritystulón vähimmäismäärästä ja yritystulosta tehtävistä vähimmäispoistojen määrästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Erikseen luovutettavan maatilán luovutuksensaajan on esitettävä eläkelaitokselle selvitys 1 momentin 2 kohdassa säädetyn edellytyksen täyttymisestä.

15 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään. Edellä tarkoitetun *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulón* vähimmäismäärästä ja *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavasta tulosta* tehtävistä vähimmäispoistojen määrästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Erikseen luovutettavan maatilán luovutuksensaajan on esitettävä eläkelaitokselle selvitys 1 momentin 2 kohdassa säädetyn edellytyksen täyttymisestä.

26 a §

Luopumisen kohteena olevan maatilán jakaminen

Jos luopuja yksin tai yhdessä aviopuolison kanssa omistaa maatilán yhdessä yhden tai useamman muun henkilón kanssa ja maatilaa viljellään yhdessä, maatilasta voidaan 11 §:n 2 momentissa ja 26 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä luopua siten, että luopuminen koskee vain osaa maatilasta. Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että yhteisesti omistetulta maatilalta saatavan yritystulón voidaan arvioida ylittävän 50 000 euroa vuodessa ja maatilasta voidaan muodostaa useampia toiminnallisesti itsenäisiä maatiloja siten kuin 2 momentissa säädetään. Jos mainituin tavoin muodostetun maatilán luovuttaminen täyttää muutoin 15 §:ssä tarkoitetun sukupolvenvaihdosluovutuksen edellytykset, yhteisesti omistetun ja viljellyn maatilán osan omistaneelle luopujalle ja hänen aviopuolisolleen voidaan myöntää luopumistuki.

Edellä 1 ja 2 momentin mukaisesti muodostuneen luovutettavan maatilán tulee olla luovutuksensaajan esittämien selvitysten ja elinkeinosuunnitelman perusteella taloudellisesti elinkelpoinen siten, että luovutuksensaaja voi saada *maatilán yritystoiminnasta* luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa vähintään 25 000 euroa. Edellä 1 momentissa tarkoitetun maatilán ja luovutuksensaajalle luovutettavan maatilán yritystulón laskemisessa ja arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin, mitä yritystoiminnan tu-

26 a §

Luopumisen kohteena olevan maatilán jakaminen

Jos luopuja yksin tai yhdessä aviopuolison kanssa omistaa maatilán yhdessä yhden tai useamman muun henkilón kanssa ja maatilaa viljellään yhdessä, maatilasta voidaan 11 §:n 2 momentissa ja 26 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä luopua siten, että luopuminen koskee vain osaa maatilasta. Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että yhteisesti omistetulta maatilalta *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulón* voidaan arvioida ylittävän 50 000 euroa vuodessa ja maatilasta voidaan muodostaa useampia toiminnallisesti itsenäisiä maatiloja siten kuin 2 momentissa säädetään. Jos mainituin tavoin muodostetun maatilán luovuttaminen täyttää muutoin 15 §:ssä tarkoitetun sukupolvenvaihdosluovutuksen edellytykset, yhteisesti omistetun ja viljellyn maatilán osan omistaneelle luopujalle ja hänen aviopuolisolleen voidaan myöntää luopumistuki.

Edellä 1 ja 2 momentin mukaisesti muodostuneen luovutettavan maatilán tulee olla luovutuksensaajan esittämien selvitysten ja elinkeinosuunnitelman perusteella taloudellisesti elinkelpoinen siten, että luovutuksensaaja voi saada luopumista seuraavien viiden vuoden ajan kunakin vuonna tuloa *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta* vähintään 25 000 euroa. Edellä 1 momentissa tarkoitetun maatilán ja luovutuksensaajalle luovutettavan maatilán *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavan tulón* laskemisessa

losta ja elinkeinosuunnitelman laatimisesta 15 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään.

77 a §

Keskeneräisen sukupolvenvaihdon loppuun saattaminen vuonna 2013 ja 2014 säännönmukaisesta luopumisesta poiketen

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä ja 3 luvussa säädetään, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi vuosina 2013 ja 2014 tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilankoko peltomaan lisämaaksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa, jolla luovutuksensaaja luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että:

1) luopuja täyttää 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuonna 2013, tai 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuonna 2014;

2) luovutuksensaajana on luopujan lapsi tai 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu luopujan lähisukulainen yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa;

3) luovutuksensaaja ei ole täyttänyt 50 vuotta;

4) luovutuksensaaja on ottanut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatilatalouden harjoittajana;

5) luovutuksensaajalle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu aloitustuki;

6) sen maatilalla peltoala, johon luopumisen kohteena oleva peltoma on tarkoitettu lisäalueeksi, kasvaa luovutuksen johdosta vähintään kahdella hehtaarilla ja maatila sijaitsee sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista; ja

7) luovutuksensaaja sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

ja arvioinnissa noudatetaan soveltuvin osin, mitä *maatilalla harjoitettavasta maataloudesta saatavasta tulosta* ja elinkeinosuunnitelman laatimisesta 15 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään.

77 a §

Keskeneräisen sukupolvenvaihdon loppuun saattaminen vuosina 2013—2018 säännönmukaisesta luopumisesta poiketen

Sen estämättä, mitä 4 §:ssä ja 3 luvussa säädetään, luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi vuosina 2013—2018 tapahtua myös siten, että luopuja luovuttaa maatilankoko peltomaan lisämaaksi luovutuksensaajan tai tämän aviopuolison maatilaa, jolla luovutuksensaaja luopumisen tapahtuessa harjoittaa maataloutta.

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että:

1) luopuja täyttää 8 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuosina 2015 ja 2016, tai 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn vähimmäisiän, jos luopumistukea haetaan vuosina 2017 ja 2018;

2) luovutuksensaajana on luopujan lapsi tai 8 §:n 3 momentissa tarkoitettu luopujan lähisukulainen yksin tai yhdessä aviopuolisonsa kanssa;

3) luovutuksensaaja ei ole täyttänyt 50 vuotta;

4) luovutuksensaaja on ottanut maatalousyrittäjän eläkelain 10 §:n säännösten mukaisesti sanotussa laissa säädettyä vähimmäiseläketurvaa koskevan vakuutuksen maatilatalouden harjoittajana;

5) luovutuksensaajalle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu aloitustuki;

6) sen maatilalla peltoala, johon luopumisen kohteena oleva peltoma on tarkoitettu lisäalueeksi, kasvaa luovutuksen johdosta vähintään kahdella hehtaarilla ja maatila sijaitsee sellaisella etäisyydellä lisämaaksi luovutetusta peltoalasta, että yhdysviljely on mahdollista; ja

7) luovutuksensaaja sitoutuu viljelemään tilaa niin kauan kuin luopujalle maksetaan luopumistukea, kuitenkin vähintään viiden vuoden ajan.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuina tavoin toteutettuun luopumiseen sovelletaan luopumisajankohdan osalta, mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään maatalon luovutuskirjasta ja hallinnan siirrosta. Tällaiseen luopumiseen sovelletaan 9 §:ää vastaavalla tavalla kuin toteutettaessa maatalon sukupolvenvaihdos. Jos luovutus tapahtuu kahdelle luovutuksen-saajalle yhdessä viljeltäväksi, molempien on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään. Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisoille yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisoista on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lisämään enimmäisetäisyydestä.

Mitä 8 §:n 2 momentissa säädetään 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua luopujasta, sovelletaan myös 1 momentissa tarkoitettuina tavoin toteutettuun luopumiseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina tavoin toteutettuun luopumiseen sovelletaan luopumisajankohdan osalta, mitä 4 §:n 3 momentissa säädetään maatalon luovutuskirjasta ja hallinnan siirrosta. Tällaiseen luopumiseen sovelletaan 9 §:ää vastaavalla tavalla kuin toteutettaessa maatalon sukupolvenvaihdos. Jos luovutus tapahtuu kahdelle luovutuksen-saajalle yhdessä viljeltäväksi, molempien on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään. Jos luovutus kuitenkin tapahtuu aviopuolisoille yhteisesti, ainakin toisen aviopuolisoista on täytettävä, mitä tässä pykälässä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset lisämään enimmäisetäisyydestä.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä kuitenkin sovelletaan:

1) tuen myöntämistä koskevaan hakemukseen, joka on vireillä tämän lain tullessa voimaan;

2) asiaan, joka koskee tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla myönnettyä tukea taikka annettua ehdollista päätöstä tai sitoumusta.

Jos luopuminen kuitenkin tapahtuu aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2015 mutta viimeistään 28 päivänä helmikuuta 2015 ja hakijalle on annettu maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) 36 §:ssä tarkoitettu ennakkopäätös viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2014, luopumiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
